

Fraga, una veu a l'estil Degaulle

Fraga ja no regna a la dreta, però encara pot fer caure alguns presidents. Després de la seua retirada, provocada en una part important per les crítiques des de la banca i la pròpia estratègia, seu ara en l'hemicicle del Congrés dels Diputats, des d'on observa ganivetades i errors entre els seus barons.

J. M. Sanmartí

Manuel Fraga volia ser Degaulle quan fos gran. Després de quaranta anys de vida pública, en va fer seixanta-quatre sense poder passar de líder de l'oposició, i llavors, amb un gest grandios i sonat, plega. Aquesta fou la seua única semblança amb el cabdill francès: la manera d'anar-se'n. La de Manuel Fraga ha estat una caiguda política anunciada de feia temps, però la veritat és que ningú no s'esperava que fos tan sobtada i traumàtica.

El final lògic de qual-sevol altre polític lògic hauria estat la convocatòria d'un congrés extraordinari d'AP en el transcurs del qual Fraga presentaria la dimissió, tan irrevocable com volgués i després d'haver-la anunciada amb temps suficient i d'haver dirigit la seua substitució. En lloc d'això, el líder conservador plega de tots els càrrecs (tret del de diputat per Madrid) i anuncia que es retira de la política activa i que no es pronunciarà mai més en política general.

Si es mira bé, per això, l'escenografia de la dimissió (de les seues dimissions) es correspon molt bé al seu caràcter i al seu estil polític gaullista. Fraga planta la vida política, no com un fracassat, sinó com un incomprès i un traït que se'n va «pel bé d'Espanya», a la qual ha servit fidelment durant quaranta anys, segons va recordar profusament.

La confusió i la desbandada conseqüents en els rengles del partit han de servir, al seu parer, per remarcar més i millor l'immens error que han comès aquells que l'han empès a dimitir. «O

jo, o el caos». Era la seua màxima política preferida. Doncs, bé, el caos. «Ells» ho han volgut.

Fraga s'equivoca sistemàticament

Tanmateix, Fraga s'equivoca sistemàticament en la vida política democràtica. Sense endinsar-nos en el seu passat franquista, no ha entès, mai, el procés de la transició ni, encara menys, la victòria socialista. Ell no comprenia com podia ser que l'electorat s'hagués decantat per una UCD aigualida i contradictòria, per comptes de votar una dreta que representava els valors eterns d'Espanya i que estava disposada a assumir, també, la defensa dels interessos de la burgesia, a més, és clar, dels sectors econòmicament més forts.

No ha sabut diferenciar mai entre el franquisme sociològic de la UCD i el franquisme políticament compromès de l'AP dels primers anys. De fet, ell mateix arriba a la democràcia, no per convenciment personal, sinó a través de la seua admiració pel sistema britànic, que, per cert, conserva encara molts trets imperials i imperialistes.

Fins i tot la seua fascinació palesa per les tesis de Ronald Reagan i de Margaret Thatcher es reduïa a alguns aspectes formals. No debades, Manuel Fraga no ha fet cap aportació significativa al pensament conservador mundial i ni tan sols espanyol, malgrat ser l'autor d'un centenar d'assaigs i de ser catedràtic d'Universitat.

Forçat per les circumstàncies, entre 1977 i 1982, ha evolucionat cap a un populisme molt personal i cap a un li-

LUIS SALO

J. M. MONTANER

beralisme autoritari. Hereu directe del franquisme, conservà sempre unes essències estatalistes, que preocuparen els sectors més poderosos del país. L'espectacular esfondrament de la UCD el 1982 li proporcionà la seva gran i única ocasió des del 1977. Però tampoc no va comprendre ni l'abast de la seua victòria ni, especialment, la del PSOE. Pensant-se que el govern del PSOE seria passatger (s'atipà de dir que no completaria la primera legislatura), mentalitzà i preparà la seua coalició, més per a una victòria immediata, que no per a un període llarg d'oposició seriosa.

Ell estava segur, malgrat tots els indicis en contra, que el PSOE es fondria el 1986, a causa dels seus errors en el govern, sense adonar-se que els de l'oposició eren encara pitjors. Els seus discursos maximalistes i apocalíptics tan característics no s'ajustaven a una realitat que altres grups analitzaven més acuradament. Creient que en un termini breu s'asseuria a la Moncloa, Fraga no es preocupà d'estendre la influència i la implantació del seu partit, ni va fer

Fraga, al costat de Fernández Albor, que s'ha convertit en president en funcions d'AP.

fermà la crisi interna. Des de diversos angles (alguns externs al partit) es tornà a llançar la teoria que Fraga havia obtingut el seu sostre electoral el 1982 i que amb ell la perpetuació del PSOE era assegurada. El president d'AP, que s'havia preocupat d'estendre el partit, però no d'estructurar-lo ni de consolidar-lo, es trobà que aquesta sospita arrelava entre els seus barons i que es complicaven les maniobres per substituir-lo en la direcció del partit i deixar-lo simplement com a reclam electoral. Es trobà, també, que amb quatre crits ja no resolvia com abans les picabaralles internes i que els conflictes li esclataven arreu de l'estat, fins al punt que les comparacions amb la UCD esdevingueren inevitables.

L'Operació Far, l'inici del final

Alguns dels seus col·laboradors més íntims, com Jorge Verstyngne, prepararen una maniobra desesperada per salvar-lo. Fraga proclamaria la seva candidatura a l'alcaldia de Madrid amb certes possibilitats de guanyar-la, atesa l'escassa diferència de vots entre AP i el PSOE, i la poca consistència política dels seus probables rivals. D'aquesta manera, es destruiria el mite del sostre electoral i de la impossibilitat de guanyar amb Fraga i se li proporcionaria una base real de poder per actuar. Tanmateix, Fraga temé, no sense raó, que tot plegat era una maniobra per apartar-lo de la direcció del partit, si bé, per dir que no, donà un argument curiós: «¿S'imaginen Ronald Reagan fent d'alcalde de Washington?».

cas quan la dreta econòmica començà a pactar amb el govern socialista i a allunyar-se del seu teòricament braç polític.

En vistes a les eleccions del 22 de juny, aquest divorci fou palès: la banca es decantà en gran part pel PRD, en lloc de fer-ho per la Coalición Popular. En el terreny polític, Fraga no fou mai l'interlocutor real del govern socialista.

Un 22 de juny insatisfactori

Però potser el gran error de Manuel Fraga es va esdevenir el mateix 22 de juny, quan valorà molt satisfactoriament els resultats de les eleccions generals. Tenia raó quan assenyalava que era un èxit haver pogut mantenir les mateixes posicions del 82, després de les denses amenaces procedents del PRD i del CDS, que anaren a capturar el vot aliancista, una vegada convençuts de la impossibilitat de desplaçar el PSOE del poder. Ara bé, Fraga no calibrà bé el desencís d'aquell dia entre els populars, perquè la situació havia de continuar

igual durant quatre anys més, pel cap baix. Ell mateix havia fomentat unes falses expectatives que, després, esdevindrien frustració real. Óscar Alzaga, amb més vista, capitalitzà aquesta equivocació i s'afanyà a desenganxar-se del carro d'AP, que ja trontollava.

A partir d'aquell moment, es des-

LLUIS SALOM

L'Operació Far es tancà amb pantoflades amb el cessament de Jorge Verstryngge i l'escissió de quatre diputats aliancistes (J. Verstryngge, Carlos Ruiz Soto, Gabriel Camunas i Carlos Manglano), i marcà el zenit de les tensions.

A partir d'aquell moment, i malgrat els desmentiments de Fraga, que repetia tossudament que no passava res, la situació es precipita, si bé és cert que la picabaralla forta era a les altures del partit i entre alguns quadres, però no pròpiament entre les bases. Les crítiques subterrànies d'Alfonso Osorio i de Fernando Suárez se sumaren a l'esmentada escissió; a la dimissió de Luis Olarra; a l'Operació Matutes; a les divisions aliancistes al País Valencià, a Màlaga, a Lleó...; a la mort de José Maria Ruiz Gallardón; a l'absurda crisi del PL; a les editorials de la premsa conservadora demanant-ne la dimissió...

Això no obstant, els tres fets determinants de la seva dimissió foren la gran crisi política a Galícia, l'actitud dels banquers i els resultats electorals d'AP al País Basc. Hi ha qui ha vinculat directament la retirada de Manuel Fraga a la d'Emilio Botín, del Banc de Santander, i a la pèrdua d'in-

fluència de Pablo Garnica al Banesto, ja que eren els seus dos suports més decidits en el món empresarial i financer. El fet cert és que, en general, els banquers i els empresaris s'han afeinyat a fer saber la seva satisfacció per la retirada política de Fraga.

Ara bé, si s'observa acuradament la situació, Fraga se n'ha anat, però no se n'ha anat. Ara ja ha començat a tornar la pilota als seus crítics i detractors, des del seu escó de «simple diputat». No solament deixa plantat el partit, sinó que refusa de fer la mínima indicació sobre el seu successor, i assisteix impertèrrit a les ferotges ganimetades entre els seus antics barons. Per acabar-ho d'adobar, així que plega, s'asseu en un escó de primer rengle de l'hemicicle del Congrés: («Tinc molta feina»), per presenciar l'espectacle, per comptes d'anar-se'n de la canxa o, definitivament, a casa, com hauria fet qualsevol altre polític il·lògic. Els seus ulls fixos en el clatell dels seus antics crítics deuen ser com espases de foc, capaces de posar nerviós el més serè. Sobretot, sabent com saben l'immens poder que conserva al si d'AP. Fraga ja no regna a la dreta, però encara pot fer caure dotzenes de presidents... □

JORGE VERSTRYNGE

«Fraga encara pot aportar solucions»

Jorge Verstryngge assenyala que ja veia venir la dimissió de Fraga. No ha explicat encara a la premsa per què ell abandonà el partit davant aquesta possibilitat. Quan parla, però, remarca la identificació Dreta-Fraga.

J Sanmartí

—**C**om valora vostè la dimissió del president d'AP, Manuel Fraga?

—Haig de dir amb tota franquesa i amb la màxima prudència, que es tracta d'una decisió personal que afecta un partit polític en el qual jo ja no milito. Cal respectar, precisament per això, aquesta decisió i totes les altres mesures que AP haurà d'adoptar en funció d'aquest fet.

—*Vostè se'n va anar ara fa uns*

mesos, precisament per discrepàncies amb Manuel Fraga. En aquell moment ja pensava que Fraga i el seu partit estaven acabats?

—No, no. Jo crec que Manuel Fraga, des de la dreta, i dic bé, des de la dreta, pot aportar encara solucions i propostes per a aquest país. Personalment, lamento que Manuel Fraga hagi decidit marxar així, perquè és un home molt digne. Pel que fa al partit, només els puc desitjar que tinguin molta sort.

—*Com creu vostè que repercutirà aquesta dimissió en el panorama polític de la dreta espanyola?*

—És evident que significa que cal reestructurar els espais de centre i de dreta. Però això ja se sabia que s'havia de fer així.

—*Creu que tot l'afer pot accelerar la unió d'aquests partits de centre i de dreta que funcionen actualment?*

—No. Crec que es pot arribar a una coordinació, però no a una unió. A Espanya hi ha dreta, centre i centre-dreta, i al meu entendre la unió d'aquest complex tan heterogeni és impossible.

—*A vostè, personalment, li ha vingut per sorpresa aquesta dimissió?*

—De cap manera. Jo ja ho vaig veure venir la mateixa nit de les eleccions basques.

—*Quins són els seus projectes més immediats?*

—Ara sóc el promotor d'un nou partit de centre-dreta, moderat i europeista, que es diu Renovación Democrática, al qual dedico tots els esforços. □

«La unió del centre i la dreta a Espanya és impossible».